

På förbundets hemsida: [www.koloni.org](http://www.koloni.org) finns en komplett lista över mottagliga och icke mottagliga enar.

Viktigt: den svenska enen är inte värd för svampen men kan också få en slags gelérost orsakad av hagtorsrost där den värdväxlar med hagtorn. Inte heller thuja, cypress eller andra barrväxter är värdväxter.

Text: Solveig Sidblad och Ann-Catrin Thor  
Samproduktion Koloniträdgårdsförbundet och Riksförbundet Svensk Trädgård



Mottagliga enen sävenbom *Juniperus sabina*. Foto LignosSkivan.se

**Källor:** Kristine Karlsson SLU  
Koloniträdgården nr 2–3/08  
Fakta Trädgård Växtskydd nr 182 T



# Lätt om odling

## Nr 46 • Päronrost

**Päronrosten har blivit ett stort bekymmer i trädgårdar och koloniområden. När angreppen återkommer år efter år försvagas trädet, skörden blir sämre och sämre och till slut kan trädet dö. Kartsättningen minskar och ofta faller karten i förtid.**

**Upp till mellersta Sverige (växtzon 4) har angrepp av päronrost noterats, men störst angrepp finns (2008) i våra södra och västra landsändar där också päronträd är vanligare.**

### Historik

Det troliga är att päronrosten blivit vanligare i Sverige pga av importen och den flitiga planteringen under 70-talet av enar som fört med sig smitta till Sverige. Det är dock inget nytt fenomen i Sverige, redan på 20-talet beskrevs päronrost i svenska växtskyddsböcker. Att angreppen blivit kraftigare på senare år beror till stor del på gynnsam, fuktigare väderlek vid sporspridning på våren.

### En värdväxlande svamp

Päronrost orsakas av svampen *Gymnosporangium fuscum*. Det är en svamp som värdväxlar dvs den behöver två växtarter för att utvecklas och föröka sig.

Den finns på päron sommartid för att sedan övervintra i mottagliga trädgårdsenar, (t ex kinesiska enar och sävenbom) med sitt mycel inne i enens ved. Enen påverkas inte nämnvärt men enstaka grenar kan torka in vid kraftiga angrepp.



Smittad en med utvecklad gelérost på våren. Foto Kristine Invarsson

### På enar

På våren bildas tungliknande gelérost på enens stammar vid fuktig väderlek. Gelérosten kan variera från millimetersmå tungor till stora klumpar som täcker hela grenpar-



Utgiven av  
**Svenska Förbundet för Koloniträdgårdar och Fritidsbyar**  
Åsögatan 149 • 116 32 Stockholm • Tel. 08-556 930 80  
e-post: [kansli@koloni.org](mailto:kansli@koloni.org) • hemsida: [www.koloni.org](http://www.koloni.org)



Utgiven av  
**Svenska Förbundet för Koloniträdgårdar och Fritidsbyar**  
Åsögatan 149 • 116 32 Stockholm • Tel. 08-556 930 80  
e-post: [kansli@koloni.org](mailto:kansli@koloni.org) • hemsida: [www.koloni.org](http://www.koloni.org)

tier. Ur dessa tungor kommer sedan sporer som sprider sig med vinden till omkringliggande päronträd.

### På päronträd

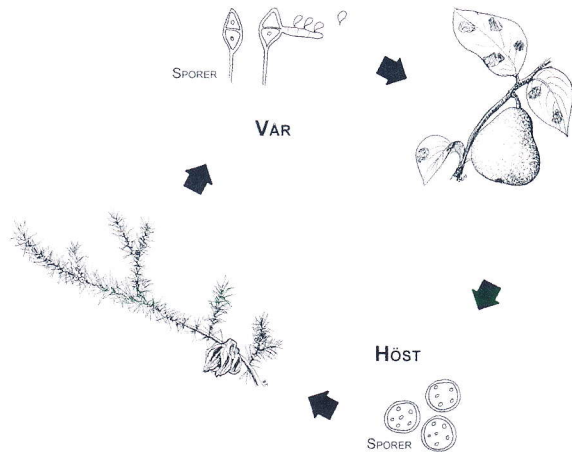
På bladen bildas först gula fläckar i juni som sedan under sommaren övergår i orangerött med små svarta prickar i. Det går inte att förväxla fläckarna med någon annan sjukdom. Se bild. Sporer angriper bara unga päronblad och under en begränsad tid. Blad som utvecklats senare under säsongen kan vara helt fria från angrepp.

Man har inte kunnat se några skillnader i mottaglighet bland päronsorterna.

På undersidan av de orangeröda fläckarna sväller bladet upp och



Karaktäristiska rostangrepp på päronblad. Foto Solveig Sidblad



Värdväxlande svampen päronrost livscykel under ett år. Ill Inger Ekrem

det bildas s.k. skålröst som är 2-3 mm stora spetsiga utskott. Ur utskotten kommer sporer som sedan sprider sig till enarna på sommaren/hösten. Smittade blad kan inte angripa friska päronblad eller övervintra på angripna päronblad. Angreppet på päron är ettårigt och ny smitta måste alltid komma från enen. Angripna blad kan alltså utan problem läggas på komposten. Angreppet på enen däremot är flerårigt och finns i veden.

### Avstånd till enar

För att sjukdomen ska utvecklas krävs det att smittbärande enar och päron finns inom en radie av 400-500 meter från varandra. Smittspridningen är kraftigare i vindriktningen och ju närmare varandra de står. Hög luftfuktighet och värme krävs för infektion vilket gör att väderleken på våren har stor betydelse för hur kraftiga angreppen blir.



Mottagliga enen trädgårdsen *J. media* 'Pfitzeriana Aurea'. Foto LignosSkivan.se

### Åtgärder

Undersök dina enar i maj månad och leta efter gelérost. Gör gemensam sak med grannarna.

Enda möjligheten att minska angrepp av päronrost på päron är att bryta svampens livscykel genom att ta bort angripna enar helt. Dessa bör sågas av och brännas.

Plantera aldrig mottagliga enar! Det finns många bra alternativ till trädgårdsenar bland barrväxterna i plantskolorna. Köp heller aldrig angripna päronträd eftersom man då kan föra in smitta till enar i området.

### Känna igen god och "ond"

Artbestämningen av enar är svår, vissa sorter är mycket snarlika varandra. Ta därför endast bort angripna enar. Eller anlita någon växtkundig person som kan inventera enarna i området.

I dagens sortiment är följande sorter mottagliga och bör inte planteras:

#### Kinesisk en:

*Juniperus chinensis* 'Keteleeri'  
*J. chinensis* 'Robusta Green'

#### Trädgårdsen:

*Juniperus x pfitzeriana* (förr *J. x media*)  
*J. x pfitzeriana* 'Pfitzeriana Aurea'  
*J. x pfitzeriana* 'Pfitzeriana Compacta'  
*J. x pfitzeriana* 'Mathot'  
*J. x pfitzeriana* 'Old Gold'

#### Sävenbom:

*Juniperus sabina* 'Blau Donau'  
*J. sabina* 'Tamariscifolia'  
*J. sabina* 'Arcadia'

#### Röd-en:

*Juniperus scopulorum*  
'Blue Heaven'